

به نام خدا

اختلال‌های یادگیری املا

ارزیابی و برنامه آموزش

دکتر بهروز کریمی

(استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام نور)

دکتر حمید علیزاده

(دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی)

نشر

اختلال‌های یادگیری املا (ارزیابی و برنامه آموزشی) مؤلفان: بهروز کریمی (۱۳۵۷)، حمید علیزاده (۱۳۴۶). - تهران: روان، ۱۳۹۱.
(شش). - ۲۰۲. تصویر

ISBN : 978-964-8345-73-5

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیفا

عنوان اصلی:

موضوع: املاپریشی

موضوع: غلط‌های املائی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۴۴۴ ک ۲ ف / ۱۵۷۷ LB

رده‌بندی دیویی: ۳۷۲/۶۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۴۰۹۴۲

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تماماً یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی و چاپ مجدد، چاپ افست، الی‌کی، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است. نقل مطالب به صورت معمول در مقاله‌های تحقیقاتی با ذکر نام کامل ناشر و کتاب آزاد است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان، تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

پست الکترونیکی
ravan_shams@yahoo.com

آدرس اینترنتی
www.ravanpub.com

اختلال‌های یادگیری املا

□ تألیف: دکتر بهروز کریمی، دکتر حمید علیزاده

□ ناشر: روان

□ نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۱

□ تعداد صفحات: ۲۰۸ صفحه

□ شمارگان: ۵۰۰

□ طراحی تصاویر: شهره یعقوب‌زاده

□ قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال

□ لیتوگرافی، چاپ و صحافی: طیف‌نگار

□ شابک: ۹۷۸۹۶۴۸۳۴۵۷۳۵

ISBN : 978-964-8345-73-5

مرکز بخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان پنجم و ششم، پلاک ۶۳

تلفکس: ۸۸۹۶۲۷۰۷

تلفن: ۸۸۹۷۳۳۵۸ - ۹

فهرست

پیش‌گفتار نش

فصل ۱ نوشتن و املا

۲	مفهوم و کارکرد نوشتن
۴	اهداف درس املا
۴	ارتباط املا با سایر توانایی‌ها
۵	مهارت‌های پایه در املا
۶	نظریه‌های املا
۹	نارسانوویی
۱۰	انواع خطاهای املائی
۱۳	میزان شیوع اختلال املا
۱۳	اثرات نامطلوب غلط املائی
۱۵	سبب‌شناسی اختلال املا
۱۵	۱. عوامل ژنتیکی
۱۷	۲. فعالیت مغز و اعصاب
۱۹	۳. دشواری‌های مربوط به خط فارسی
۲۱	۴. عوامل فرهنگی و خانوادگی
۲۱	۵. عوامل مربوط به ضعف در خواندن
۲۲	۶. عوامل آموزشی و تربیتی
۲۴	سایر ناتوانی‌ها و مشکلات املا
۲۶	نکات آموخته‌شده در این فصل

فصل ۲ ◀ ارزیابی املا

تعریف و هدف ارزیابی	۳۰
انواع ارزیابی املا	۳۰
۱. ارزیابی با توجه به محتوای آزمون	۳۰
۲. دسته‌بندی آزمون‌های املا با توجه به چگونگی تهیه آنها	۳۱
آزمون املا برای پایه سوم (بخش اول)	۳۶
آزمون املا برای پایه چهارم (بخش اول)	۳۷
آزمون املا برای پایه پنجم (بخش اول)	۳۸
نکات آموخته‌شده در این فصل	۳۹

فصل ۳ ◀ آموزش مستقیم

مفهوم و تعریف آموزش	۴۲
تعریف آموزش مستقیم	۴۳
ویژگی‌های آموزش مستقیم	۴۳
نظریه یادگیری زیربنای آموزش مستقیم	۴۵
مراحل آموزش مستقیم	۴۵
۱. جهت‌دهی	۴۵
۲. ارایه مطالب	۴۵
۳. دادن تمرین	۴۶
اصول طراحی برنامه آموزش مستقیم	۴۹
اثر بخشی آموزش مستقیم	۴۹
مزایا و معایب آموزش مستقیم	۵۳
نکات آموخته‌شده در این فصل	۵۴

فصل ۴ ◀ آموزش آگاهی واج‌شناسی

تعریف آگاهی واج‌شناختی	۵۶
آواشناسی	۵۷

۵۷	پیشینه آواشناسی.....
۵۸	ارتباط واج‌شناسی و آواشناسی.....
۵۹	اطلاعات واجی.....
۵۹	اطلاعات رسم‌الخطی.....
۵۹	تاریخچه واج‌شناختی.....
۶۰	سطوح آگاهی واج‌شناختی.....
۶۱	توانایی‌های پردازش واج‌شناختی.....
۶۲	رشد آگاهی واج‌شناختی.....
۶۳	اهداف آموزش آگاهی واج‌شناسی.....
۶۳	نکات کلی در آموزش آگاهی واج‌شناسی.....
۶۴	اختلال واج‌شناختی.....
۶۵	شیوع اختلال واج‌شناختی.....
۶۶	دوره یا سیر اختلال واج‌شناختی.....
۶۶	آگاهی واج‌شناختی و مهارت املا.....
۶۷	تأثیر آگاهی واج‌شناسی.....
۷۱	نکات آموخته‌شده در این فصل.....

فصل ۵ ◀ آموزش ترکیبی (آموزش مستقیم و آموزش آگاهی واج‌شناسی)

۷۴	آموزش ترکیبی.....
۷۴	اثربخشی آموزش ترکیبی.....
۷۶	مزایای عملی برنامه آموزش ترکیبی.....
۷۸	نکات آموخته‌شده در این فصل.....

فصل ۶ ◀ برنامه مداخله

۸۰	راهنمای اجرای برنامه.....
۱۹۰	منابع فارسی.....
۱۹۳	منابع انگلیسی.....
۱۹۴	فهرست موضوعی.....

پیش‌گفتار

همان‌قدر که مهم است تا افراد بتوانند با زبان شفاهی بادیگران ارتباط برقرار کنند، به همان اندازه نیز مهم است که بتوانند با نوشتن نیز ارتباط برقرار کنند. ارتباط نوشتاری مستلزم مهارت هجی کردن، دست‌خط و انشا است. نارسایی هر یک از این مهارت‌ها اختلال اساسی در انتقال پیام و بیان اندیشه می‌شود.

دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری ویژه، عملکرد ضعیف‌تری در نوشتن و املا دارند که به نوعی بر پیشرفت تحصیلی آنها اثر می‌گذارد. انواع این مشکلات ممکن است مربوط به گندنویسی، درست‌نویسی، فاصله‌گذاری و یا برخی مشکلات دیگر باشد. در این میان، رشد برخی کارکردهای عصب‌شناختی اجرایی مانند بازنمایی ذهنی، درک مفاهیم فضایی، سازمان‌دهی، حافظه کاری، توجه انتخابی، توجه پایدار و نیز مهارت‌های حرکتی ظریف، ضروری است.

به‌طور کلی، اختلال‌های یادگیری ویژه باید با توجه به شناختار الفبایی، واجی و آوایی هر زبانی بررسی و مطالعه شود. در کتاب حاضر سعی شده است تا ضمن بیان مفاهیم پایه، روش‌های ارزیابی اختلال‌های یادگیری در املا، روش‌های مداخله و آموزشی آموزش مستقیم، آگاهی واج‌شناختی و روش ترکیبی و نیز نحوه اجرای آنها، توضیح داده شود. شایان ذکر است که کارآیی این برنامه‌ها در پژوهشی جداگانه مورد ارزیابی و تأیید قرار گرفته است.

در پایان از همه عزیزانی که در نشر روان برای چاپ و انتشار این اثر زحمت کشیده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنیم.

دکتر بهروز کریمی

دکتر حمید علیزاده